

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÁNDER EDE
SZEMLÉJE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Király-u. 43. Tel. J. 428-41.

Előfizetési ára egész évre 20 P,
félévre 10. P. Postatakarék. cseksz. 16760

Nyíltan — a titkosért!

Irta: **Dr. Vázsonyi János.**

Klár Zoltán barátom a „Szombat“ legutóbbi számában a fenti cím alatt írott cikkében többünkhöz kérdést intézett, amelyben megkérdezte: hajlandók vagyunk-e — s itt *Gál Jenő*, *Bródy Ernő*, *Fábián Béla*, *Hajdu Marcel* barátaim nevét említette és ezeknek élén engem — nyilatkozni tekintetben, hogy miképen gondoljuk a hitközségi választójogot a legsürgősebben kiterjeszteni és a titkosságot biztosítani?

Klár barátom nyílt és egyenes kérdésére ugyanilyen feleletet vár, mert szerinte a fent megnevezettektől mást nem is várhat.

Miután abban a megtiszteltetésben részesülök, hogy legelső helyen említ nevémet, *kötelességem nyíltan és egyenesen válaszolni*, de azt csak a magam nevében tehetem, mert sem országgyűlési képviselő, sem törvényhatósági bizottsági tag, de még a Pesti Izraelita Hitközségnek képviselő testületi tagja sem vagyok és így senkinek a nevében nincs jogom szólani. Általában az a felfogásom, hogy a zsidók nevében nincs joga szólani senkinek sem, mert a zsidóknak csak a hitéletben vannak vezetőik, ezek a papok, a világi életben azonban mindkinek meg lehet a maga külön egyéni meggyőződése, világnézetek és pártok szerint és azért sem ő a zsidóságnak nem felelős, sem a zsidók nem felelősek őérette.

Ezzel a felfogásommal szorosán összefügg az az elgondolásom is, hogy szerintem *a hitközség semmilyen politikai pártnak eszköze vagy szervezete nem lehet* s ennek alapján ugyanolyan undorral nézem, ha bárki is a hitközség útján a zsidókat a kormánynak óhajtaná szállítani, azért mert megszokta, hogy mindenkor császár és királyi udvari szállító legyen s ha már

a császárnak nem, legalább a királyi kormánynak szállit, hogy azért ő is kormányozhasson, tanácsolgasson, vagy főtanácsolgasson, mint oly esetben, ha bármilyen más politikai pártot templom körzeti alapon ohajtanának megszervezni.

Az én szerény véleményem szerint *nem tűrhető az a helyzet*, ami már teljesen megszokottá vált s a régi pesti városházának törzsfőnöki és kerületi klikk uralmát juttatja eszünkbe, amikor

a hitközség nem más, mint politikusok, részben olyanok, kik képviselői mandátumhoz jutottak, részben olyanok, kik erről egy hajszállal lemaradtak, részben olyanok, kik egy zsidópárt élén álló keresztény politikus szekerét tolják, ezek összességének elhelyezkedési vigaszversenye, vagy kortesek jutalom-játéka.

Én úgy érzem, hogy helyesebb volna, ha a Pesti Izraelita Hitközség előjáróit és képviselőtestületi tagjait nem a politikai párt arányok szerint választanák és nem az volna a döntő szempont, hogy bárki Pestnek bármelyik kerületében, bármely árnyalatu politikai csoportnak törzsfőnöke, mely pozíciójában megerősíti magát hitközségi elhelyezkedése által, a kultuszadó kivetésének politikai szempontok szerint való kezelésével, vagy más segédeszközök igénybevételével.

Egy előadásomban mondtam, hogy a templom és a forum nem tévesztendő össze, mert a forum piacot jelent és a piac zivaja nem való a templomba.

Ugy a magyar közéletet, mint a *felekezeti közéletet keserűséggel szemlélem*, talán mondhatnám azt: *méla undorral*. Nem játszom szerepet a hitközségi életben és sohse vágyom ezen a téren semmilyen pozícióra, semmilyen elhelyezkedésre. Független lévén a hivatalos és nem hivatalos felekezeti politikától, nyugodtan felelhetek *Klár Zoltán* barátom kérdésére s feleletül nem kell egyebet tennem, mint szó szerint idéznem az „Egyenlőség”-ben 1929. november 30-án megjelent előadásomat, ahol szó szerint a következőket mondtam:

„A hitközségi életben szereplő politikusoktól pedig még egyet kérek: *Aki a jogegyenlőséget hangoztatja mindenütt, az legyen annak hive mindenütt, még a hitközségben is*. Mit jelent ez magyarul? Azt jelenti, hogy

aki adófizetője a hitközségnek, az egyben szavazati joggal is bírjon, akinek kötelessége van, annak legyen joga is.

Döntsön mindig az egyetemes érdek és ne a klikkek alkudo-

Kinek van igaza?

Fischer Benjamin külön kaszusa.

Előre bekonferálok, hogy jelen cikk főként a talmudistákat érdekli. A papí fejedelmeket és az egyházi méltóságokat, akiknek hivatásuk és kötelességük örködni és ellenőrizni: mi történik a szentély körül.

Hetekkel ezelőtt *Fischer Benjamin* rabbi egy szigorított rendeletet léptetett életbe, mely a Talmudban jártasok körében nagy visszatetszést keltett. Már csak azért is, mert midőn az általa helyeselt három éves gyakorlatot megmásította, ezzel önmaga és eddigi működése felett is pálcát tört. *Budapest* azonban nem *Trencsén* és vannak egynehányan, akik értik a dogmatikát és vesznek maguknak fáradságot tanulmányozni a kulfőket és igyekeznek megállapítani, vajjon a rabbi új rendelete helyes és indokolt-e? Ugyanis nálunk a csalhatatlanság nem dogma és olyan teória nem létezik: „*Roma locuta est!*“

Kérdést intéztünk néhány országos kapacitáshoz és midőn ma előttünk fekszenek a válaszok, minden kétséget kizáró módon megállapítható: mi a helyes döntés és mi a szokásos gyakorlat széles Magyarországon.

Azonban szerintem a kérdés lényege és perdöntő csak az lehet, miként intézkedik *Steif Jonathan* erre vonatkozólag és mi az általa helyeselt és szentesített gyakorlat?

Szerintem, ha *Steif Jonathan* gyakorlata a szigorított rendelettel megegyezik, akkor a *rombach uccai* rabbinak joga, sőt kötelessége volt az új rendeletet életbe léptetni. Viszont, ha *Steif Jonathan* a szigorítást mellőzi, akkor *Fischer Benjamin tudománya megbukott*, mert neki nem szabad szigorubb- rendszabályokat kiadni, mint amelyek az orthodoxoknál gyakorlatban vannak.

Közben megtudtam, hogy *Fischer Benjamin* döntésének indokait írásba lefektetve, átadta *dr. Hevesi Simon* vezető-fő-rabbinak, mely eljárást csak helyeselni tudom. Ezzel szemben nincs módomban főfisztelendő *Steif Jonathan* rabbi urnál kérdést tenni, képtelenség volna őt egy ilyen kényes helyzet elé állítani, hogy egy *neolog rabbi* ügyében véleményt mondjon. Mindnyájan szereljük, tiszteljük és nagyra becsüljük *Steif Jonathan* kiváló személyét, mély hódolattal tekintünk fel az ő nagy tudományára, kiváló emberi tulajdonságaira, melyet hasonló mértékű nagy szerénység koronáz meg. Ezeknél fogva

arra gondolni sem lehetett, hogy a legilletékesebb Steif Jonatanhoz forduljak tiszteletteljes kérdéssel.

A talmudi bölcsek elé került annakidején egy hasonló eset és ők egy orvost vontak be a tanácsba, orvosi megállapítások szerint döntöttek. Én is egy orvos barátomhoz fordultam aki talmudi kérdésekben nagy tudás felett rendelkezik, de különösen *étkezési törvények* ügyében elsősorú kapacitás. Az én kedves orvos barátom szives volt és átadta nekem a következőkben elsősorú szakvéleményét:

1.) A kérdés akörül forog, hogy mi történjék a „kantá”-ban futó véredényekkel?

2.) Hogy mi az a „kanta”, erről az ujkor autorjainál többféle nézet található, fehér máj stb. de Rasiból (Chul 48. b.) és Maimonidesből (h. sechita 6/13) napnál világosabban kiderül, hogy az ugynevezett „mezenteriumról” van szó, ez pedig egy hashártyaduplikatura, mely között dús zsírdékba ágyazva futnak összevissza nevezett véredények az összes belekhez. Magukat a vékony beleket „Hadra de kanta”-nak hívják.

3.) A Talmud nem is említi őket. Csak Hai Gaon a XI-ik században volt az első, aki rájuk terelte a figyelmet (Tor j. d. 75) Már most — szokás szerint — 4-féle nézet alakult ki ezen ominozus véredények körül:

a) Nem is kell őket figyelembe venni, azaz csak úgy kell kezelni a kantát, mint a többi húst.

b) az ereket, azaz az egész kantát keresztül-kasul kell vágni és aztán kisózni stb. amint ez a tudónél szokásos. *Ez pedig az általános szokás a pesti*

orthodoxoknál is. A hártát mindkét oldalon le kell hámozni, mert ez hashártya és így a chélev folytatásának tekintik. Maim. h. m. a. VII. 10. 13.

c) az ereket el kell távolítani — amennyire lehet.

d) az egész kanta filos, mert ezeket az ereket nem is lehet tökéletesen eltávolítani.

4.) Mindez „lekitchile” szól, azaz, hogy hogyan járjunk el, azonban „bedéved”, vagyis ha már úgy kezeltük, mint a többi húst, mindenki megegyezik abban, hogy kóser.

5.) Melyik nézetet kövessük? A legmértvadóbb autorunk, a

A közeledő

פסח

ünnepekre

idejekorán gondoskodjon

ארט. כשר

szappanokról

Gyártja, a budapesti orthodox rabbinátus felügyelete alatt az

ALBUS szappangyárak
Schützer Jakab és Fia cég

Kossuth Lajos ucca 13.

Remó hallgat az egész kérdésről, alighanem azért, mert nagyon is művelt ember lévén — tudományos dolgokban is — ha nem is ismerhette a vérkeringésről szóló tant, mégis tudta azt is, hogy a tüdő csupán csak véredényekből és hörgőkből áll és mi — mégis esszük. Tehát már a Remó szerint is — aki egyébként nem igen habozott szigorítani — ebben az ügyben ki-ki eljárhat ahogy akar — saját magára nézve! De a mások rovására már érvényesülhet az, hogy fönkrelesz vagyont és megsemmisít élelmiszert (bal taschchisz), mert a kivágott részeket el kell dobni. A legújabb autorok Giveasz Pinchasz 65. és különösen a Darke Teschuvó 75-ben: sem döntenek határozottan. Marad végül: hakol lefi minhag hamókaum, vagyis minden a helyi szokás szerint; és aki azon változtat — elég későn 3 év után — nyomós ok nélkül, az a fentemlített aggályoktól eltekintve, felesleges módon ferde világításba hozza dicső emlékü elődjét: Rabbi Feldmann Mózes, mintha ez az igazi Gaon kevésbé értett volna a Halachához, vagy lazább lett volna rituális lelkiismerete.

6.) Ezt a döntést tehát meg kell másítani. Az a bizonyos *mánásze kvár hauró zóken* „mit csináljunk, az öreg már döntött?” nem jöhet itt szóba, mert elvégre nem Maimonidesről van szó. A Hagadából ismert Rabbi Tarfon hajlandó volt még az utolsó szamarát is eladni, csak-hogy egy tévesnek bizonyult döntése által okozott kárt jóvátehesse (Bechor 28 b.) és egy pillanatig sem hivatkozott arra, hogy ő a kasrusz abszolút koronázatlan királya. A zsidóság történetében csak egyetlen ember akadt, kinek személye döntő tekintély volt: *Mósé Rabbénu*. Ezért csakis őt hívjuk Rabbénunak.

7.) Ha már rabbik *másokkal* a Schulchan Áruch legtulzotabb súlyosbitásait is meg akarják tartatni, sőt — risum teneáti — szigorubbak akarnak lenni az itteni orthodoxoknál is: akkor tartsák meg ők maguk azt a tilalmat is, mely nagyon is kiolvasható nevezett hires, de a neologok számára *nem mindenben mérvadó könyvből* (lásd Machné Chájim, Kszáv Szófer, Maram Schick, reb Jühde Aszád stb. responzumai) hogy t. i. nem szabad *itt Magyarországon* neolog hitközségnél rabbi állást vállalni.

A JUBILÁRIS

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR

10 NAPJA A MAGYAR ÉS
AKÜLFÖLDI KERESKEDŐK
TIZEZREINEK TALÁLKOZÓJA

BONDY jr. (Drei Masken Verlag).

Hatvany Lajos legújabb regényének német változata rövid időn belül második kiadásban jelent meg, mi csak még jobban igazolja a szerző nagy tehetségének általános elismerését.

A kitünő regényben elsősorban a zsidó vonatkozások érdekelnek engem, mert a Bondyk zsidók voltak é. p. a XIX. század újfajta zsidai. *Hatvany Lajos* jól ismeri a Bondy család minden vonatkozását és így érdekes feladat *Hatvany* irásából kihámozni, hogy egy ilyen feltörő, gyarapodó család, mint a Bondy, mennyire és főleg milyen vonatkozásban maradt meg zsidónak.

Már csak a haláleseteknél érintkeznek felekezettel a Bondyk, amikor kénytelenek a Chewra Kadisát igénybe venni, egyszer barmicvó-ról is szó van, de különben csak hosszunapkor mennek templomba, rabbi pedig nem jár a családhoz. Végre de letében Bondy Hermann 1000 forintot hagyományoz a Szent Egylet-

nek. Ez így volt szokás az ősi pesti családoknál.

Hogy zsidó tudomány is van, próféták és költők, arról még „*Zsiga*” sem tudott a családban. Csak a hittanárukról, a „*Kóbi*”-ról emlékeznek meg *Hatvany Lajos*; úgy látszik ezeket saját tapasztalataiból is ismerte. Egyébként amit róluk megállapít, helyes, mert annak idején a hittanárok nem állottak hivatásuk magaslatán. A szerző *Kóbi*-ja sem lehetett különb. Akár vissza is kérheti tőle a tandíjat. Jobb *Kóbi* esetén nem hasonlította volna össze *Hatvany Lajos* — ezelőtt 15 évvel — a vallást egy ruhadarabbal, melyet alkalomadtán felcserél az ember. Biztosra veszem, hogy 15 év folyamán revidálta erre vonatkozó nézeteit a nagyon is tehetséges szerző.

A regényben héber idézetek fordulnak elő, fordítás nélkül. Én szintén fordítás nélkül idézek:

„ad jam masza techake la biszechüwu”.

Clarus - szinpad

Rákóczi-ut 15.

Telefon: J. 319—56.

Jegyek a pénztárnál naponta délelőtt 10—1-ig és délután 4 órától.

Minden d. u. uzsonna-zene! Belépődíj nincs.

M. SIEGLER zsargonársulatának rövid vendégiátéka Budapesten, a kedvelt szubrett **Sevilla Pastor** és az ifjú primadonna **Erna Siegler** felléptével. Ezen a héten premier:

Amerikai lakodalom.

Operett 2 képben, prológgal. Irta: S. Kohn.

Előkészületben: **Der süsser Bocher.**

Olvasom, . . . ; — nem olvasom . . .

OLVASOM

a „Pester Lloyd“-ban egy névtelen nő cikkét *Méhely* professzor ellen, melyben elmondja, hogy az ő vegyesházasságából származó gyermekei milyen sikerültek. Hivatkozhatott volna a legnagyobb fajgermánra, Bismarckra, aki évtizedek előtt megállapította, hogy a vegyes házasságokból származó gyermekek rendszeren sikerültek, sőt ha az illető névtelen urnő ismerné a zsidóság történetét, arra is hivatkozhatott volna, hogy egyik-másik neves tanaita Hámán és Sanheribtől származott. — Különben nem érdemes *Méhely* professzorral vitatkozni; az ő teoriája komolytalan és nem szorul cáfolatra. Csak azt nem értem a névtelen urnő érdekes cikkében, miért nem nevelték a zsidó atyától származó fiukat zsidó vallásban?

NEM OLVASOM

hogy az Izr. Szentegylet, mint minden évben, istentisztelettel kapcsolatos alapítási ünnepélyt rendezett a rombachuccai templomban. Az istentiszteletnél a konzervatív színekben tetszelgő *Fischer* Benjámin rabbi funkcionált. Ez alkalommal a rabbi ur nem

szigorított, ellenkezőleg könnyítéseket léptetett életbe, nevezetesen, hogy a liturgiának felerészét kihagyatta. A hozzáértő hivek szomoruan állapították meg, hogy az ősi „*Jom-kippur kotaun*“ évezredes patinája hiányzik és közben elsikkadt a gyönyörűség mélabus melódiák áradata, amelyekről Heine úgy emlékezik meg, hogy ezek a sivatag nótái és 3500 év óta élnek Izraelben.

Az Izr. Szentegyletnek ez nem lehetett intenciója. Hajdu Marcel a szertartásügyek legfőbb őre minden megmozdulásában elárulja, hogy a régi hagyományokat konzerválni akarja és ezeknek betartását szigorúan megköveteli. Ki rendelte el az újítást, a rövidítést? — „Mi hū ze, weéze hū . . .“ — Ki más, mint *Fischer* Benjámin rabbi, ki hol szigorít, hol könnyít és mindent nem a maga helyén. Mert meg vagyon írva: „Nem szabad szigorítani és nem szabad könnyíteni . . .“ „Laj szajszifū, velaj szigrū . . .“

NEM OLVASOM

Az Országos Izr. Tanítóképző március 2-án a Facsarnokban kulturdélután rendezett, ami csaknem minden zsidó vonatkozást nélkülözött. A sze-

replők énekeltek, szavaltak, táncoltak és csak *Zahler Erzsé* elsőrendű szavalatából lehetett sejteni, hogy zsidó kulturdélutánon vagyunk. Akár a tanári kar, akár a leendő zsidó tanítók rendezték, némi zsidó ornamentikát feltétlenül be kellett volna illeszteni. A tanári karban helyet foglal: *Richtmann Mózes dr.* és a Rökk Szilárd uccában egy emelettel feljebb a rabbiszeminárium székel, hol a levegő zsidó tudomány-nyal és kulturával és eziránt való rajongással van telítve. Miként történhetett meg tehát, hogy a tanítóképző tisztán világi kulturdélutánt rendez? Az Országos Izr. Tanítóképzőt az állam tartja fenn, izraelita jellegénél fogva illik tehát nyilvános szerepléseknél eme jeleget kidomborítani. De mit keresett ezen kulturünnepélyen egy táncosnő? Hogy különben szép és fiatal volt s ügyesen táncolt, az más lapra tartozik. Világi keretben bizonyára dicsérem a művészetét.

Az elnöki megnyitót *Rosenberg Sándorné* mondotta, de nem tudom megérteni, hogy a tanítóképző miért nem a maga köréből állított egy szónokot; a kölcsönszónok szereplése nagyon furcsán hatott

Ha ilyen zsidótlan szellemben vezetik tovább is az intézetet, akkor a kikerülő tanítóság lehet kitünő pedagógus, de semmi esetre sem jó zsidó tanító. Remélni akarom, hogy a rendezés körül műhiba történt és hogy ebből nem szá-

bad következze az intézetben uralkodó szellemre.

OLVASOM

az orthodoxok lapjában, hogy Tolcsván *Kornitzer Akiba* orthodox rabbi egy zászlószentelés alkalmából beszédet mondott, Széll főispán, Besenyei képviselő és Kurucz tábornok jelenlétében. Ami harminc év előtt még lehetetlen volt, ma már sűrűn fordul elő és újabb harminc év után az efajta szereplés és magyar beszéd nem lesz kivétel.

NEM OLVASOM

Budai Goldberger Leó egy magánvacsorán felszólalt és hosszan fejtegette, hogy Lewi-sonn „Az örök sziget” című híres regénye összes, a modern zsidóság körébe eső problémákat olyan érdekesen fejtegeti, hogy minden zsidó ember saját maga ellen vétkezik, ha a Szöllősi Zsigmond kiadásában megjelent munkát el nem olvassa, nem mélyed bele az ott tárgyalt kérdésekbe és nem merít tanulságot a regény tartalmából. Budai Goldberger beszédét azzal fejezte be, hogy az említett munkából 50 példányt vásárolt és odaajándékozta az OMIKE tagjainak. Dicsérni vagyok kénytelen budai Goldberger Leó ezen gesztusát, mert őseinek hagyományát követi, midőn kulturát istápol és terjeszt. Midőn elsőizben látogattam meg a boroszlói rabbiszemináriumot

és mint magyar ember mutatkoztam be, az ottani tanári kar egyik jelese megemlítette előttem, hogy már 70 évvel ezelőtt, egy budai Goldberger adta az első adományt a szemináriumnak. Budai Goldberger Leó egésztestével példát mutatott, hogy van támogatásra rászoruló zsidó kultúra s hogy a vagyonos zsidóknak kötelességük erre a nemes célra áldozni és adakozni.

NEM OLVASOM

Csergő Hugó előjárói cylinderben jelenik meg a dohány uccai templomban. Hát ez mire jó és honnan meríti az ehhez való jogcímet? Talán tényleg főtitkár helyettessé neveztetni ki magát, sok érdemes tisztviselő átugrásával. Ez volna a „Stern-rezsim” aktiv, illetve passiv tétele.

NEM OLVASOM

A napokban a fiatal jogásznemzedék jelese Dr. Bernfeld Imre ügyvéd felolvasást tartott a „Miefhoe” jogásztársaságában. Mint hittestvér és jogász, de ugysis, mint apa és jóbarát

kiváncsi voltam meghallgatni a Bernfeld Izsó fiát. Ritka és irigylésreméltó szerencse, ha a fiu az apa szellemi foglalkozását követi. Az ügyvédi pályán vagy ritkaság ez. A Csemegi Károly, a Ritoók Zsigmond, a Visontai Soma, a Várady Zsigmond nevének nem volt örököse Pollák Illés, Baracs Marcel, Gál Jenő, Dési Géza ügyvédi nevének nem lesz örököse. Vázsonyi Vilmoshoz kegyes volt a sors, neki maradt örököse: János. És Bernfeld Izsónak is van örököse: Imre.

A felolvasáson megállapítottam, milyen kitünő pedagógusok voltak a talmudi bölcsek, midőn a tudás és a gyakorlaton kívül arra is súlyt helyeztek, hogy a fiatalok melyik tudós mellett szolgált, illetve szorgoskodott „Mesames talmude Chachumim”. — A fiatal Bernfeld Imre szavaiból kiértelt, hogy még ma is a kiváló Gál Jenő mellett szorgoskodik, Wesimes. Egészen bizonyos, hogy Bernfeld Imre még sok dicsőséget fog szerezni családjának, felekezetének és a magyar barrecunak.

K i t ű n ő m i n ő s é g ű

**Hutter szarvas
szappan kóser**

כשר

Kapható minden fűszer és festékkereskedésben. Gyártja a budapesti orth. hitközség rabbinátusának felügyelete mellett:

Hutter József Szappangyár-Olajipar
Kész. énytársaság
Budapest, VII., Erzsébet-körut 6. szám
Telefon József 461—91, 92, 93, 94.

אמתה כשר

„CERES” ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer, csemegé- és élelmiszerüzletben kapható.

HUTTER JÓZSEF
szappangyár Olajipar Rt.
Budapest, VII., ker.
Erzsébet-körut 6 sz.
Tel.: J. 461-91, 92, 93, 94.

A SZOMBAT HIREI

Kriszhaber Adolf dr. 70 éves. A budai hitközség közönsége jól sikerült bankett keretében ünnepelte elnökét, *Kriszhaber Adolf dr.-t* 70 éves születésnapja alkalmából.

Szántó Jenő alelnök elsőnek méltatta az elnök munkásságát, lelkeségét, hozzáértését és ennek eredményeit, *Dr. Kiss Arnold* áldást mondott az ünnepeltre és annak családjára. *Diósi Jenő* főjegyző beszéde után az ünnepelt *Kriszhaber Adolf dr.* megköszönte a szép ünneplést.

Az OMIKE részére az „Örök sziget” ötven példányát rendelte meg budai *Goldberger Leó*. *Ludwig Lewisohn* világhírű regényét, az *Örök sziget-et*, a Szombat pár hónappal ezelőtt ismertette olvasói előtt. Ennek a ritka szépségekben bővelkedő zsidó regénynek ötven példányát, mint halljuk, budai *Goldberger Leó* az OMIKE részére megvásárolta, hogy ötven tagnak, azután folytatólag ötven tagnak s így tovább a könyvet kölcsönbe megküldjék és ily módon a zsidóság minél szélesebb rétegei ismerhessék meg az *Örök sziget* útján a modern zsidóság problematikáját és az egyedülnek mutatkozó megoldást: *vissza becsületesen a zsidósághoz*. Ezt az értékes könyvet, mely egyébként regénynek is nagyon érdekes, mintegy *bibliájaként* forgathatja a modern zsidó ember. Jellemző budai

Goldberger Leó igazi zsidó gondolkodására, hogy ez a könyv volt az, mely őt ennyire megragadta és jellemző reá, hogy áldozatkész spontaneitással ezekkel és ezekkel akarja megosztani azt a lelki örömet, melyet ez a hatalmas könyv szerzett számára. *Dr. Molnár E.*

Hajdu Marcel dr. gyászsa. *Haberfeld Jakab* március 1-én hosszas szenvedés után elhunyt. A konzervatív felfogású, jámbor zsidó lelkű 78 éves aggasztánt március 3-án temették el. *Dr. Hevesi Simon* vezető-főrabbi nagyhatású beszédben emlékezett meg a megboldogult polgári és zsidó erényeiről. Az elhunytban *Dr. Hajdu Marcel* elnökhelyettes testvérbátyját gyászolja.

Minhógé báál Hechaszam saufér címen összegyűjtötte és héber nyelven kiadta *Jauszá Léb Schill* rabbi a *Szofer Mózes* életmódjára és szokásaira vonatkozó adatokat. A nagy pozsonyi rabbi alakja megelevenedik előttünk ennek a kis könyvecskének az olvasása nyomán. Az éleseszű nagy tudású rabbi a „Chaszam—Szaufér, saalaus z uszesúvausz” (kérdések-feleletek) szerzőjét ismertük eddig is, de most megismerjük *Szófert Mózes* az embert. Egy-egy fejezetet szentel a szerző *Szófer Mózes* napi munkája rendjének, tanítási módszerének, elbeszéli, miként ünnepelte meg a szombatot, a

JAZZ-SINGER
(JAZZ-ÉNEKES)

FORUM

AL JOLSON
VILAGFILMJE

Országos Rabbiképz - Zsidó Egyetem Könyvtára

nagy ünnepeket, végül pedig közli a végrendeletét, amelyből kiviláglik a nagy rabbi tiszta, fenkölt egyénisége. A munkához a mostani pozsonyi rabbi, Szófer Mózes leszármazottja, Schreiber Akiba írt „Haszkómót”

Kecskeméti Adolf dr. gyásza. A Kecskeméti családot súlyos megpróbáltatás érte, midőn *Dr. Kecskeméti Adolfné* tragikus körülmények között, március hó 3-án hirtelen elhunyt. Három évvel ezelőtt ugyanezen a napon vesztette el legidősebb leányát *Kecskeméti Erzsébetet*, aki csak néhány nappal élte túl szeretett férjét: *Ehrlich Károly* halálát. Március 5-én d. e. 11 órakor temették a Kerepesi uti régi zsidó temetőbe, leányával és vejével közös sirba. A fővárosi zsidó életnek minden számottevő tagja jelen volt a végtisztessé-

gen. A szertartáson *Dr. Hevesi Simon* vezető főrabbi funkcionált és *Ábrahámsohn Manó* főkantor énekelte a liturgikus részeket. Elhantolás előtt még *Kecskeméti Lipót* dr. nagyváradi főrabbi — az elhunyt sógora — bucsuztatta el a drága halottat.

Zsargontársulat Budapesten.

A Siegler-féle zsargontársulat, mely multkori budapesti bemutatkozása óta nagyon népszerű nálunk is, hat hónapos bécsi nagyszerű vendégjátéka után, rövid vendégszereplésre ismét Budapestre érkezett és a Clarus színpadon estéről-estére zsúfolt házak előtt aratja sikereit. A társulattal jött két főerőssége, a kitűnő szubrett *Sevilla Pastor* és a bájos primadonna, *Erna Siegler* is. A kitűnő társulat remek műsorral fog szerepelni Budapesten.

Tavaszi férfi felöltők, öltönyök,
csak finom minőségben, szenzációs olcsón

Fehér M. Miksa

ezelőtt

KOHN HEILMANN és FIAI
cs. és kir. udvari szállítók

férfiruhaáruháza
Budapest, IV., Károly-krt. 12.

Angol kelmék nagy választékban.
Külön mértékosztály.

A Budapesti Ügetőverseny Egyesület

április hóban a következő napokon tart versenyeket: 1, 4, 11, 15, 22. és 29-én.

Érdekes eset egy pesti iskolában. Érdekes eset történt a hetekben egyik pesti iskolában. Az osztályfőnök óráján az egyik diák egészen elmerülve a pad alatt olvasott valamit. Kiderült, hogy a mi kis barátunk óra alatt a „Remény“-t olvasta, melyet a tízpercben kapott kölcsön egy barátjától. — Fiam, — mondta az osztályfőnök ur, — ha ugy érdekel téged a „Remény“, rendeld meg a kiadóhivataltól, mely IV., Magyar-u. 3. alatt van. A „Remény“ díja ugyis mindössze 4 pengő egy félévre. Mint értesülünk, a kis diák azóta buzgó hive lett a „Remény“ táborának.

Megjelent a Kallós-Kompasz 1929—30. évfolyamának második része 1500 oldal terjedelmű vaskos kötetben és így most már teljes a négykötetes kompasz. A Pesti Tőzsde kiadásában és Kallós János szerkesztésében most jelent meg ötödik évfolyamában a Kallós-féle „Gazdasági, Pénzügyi és Tőzsdei Kompas“ második része, amely az összes budapesti és vidéki, ipari és kereskedelmi, mezőgazdasági, közlekedési részvénytársaságok és biztosító intézetek stb. legújabb és legpontosabb személyi és mérlegadatait tartalmazza. Így most már komplett a négykötetes kompasz és a nyáron megjelent első részszel együtt lényegesen ki van bővítve új fejezetekkel, melyek közül felsorban említjük meg a kormányzás, a minisz-

tériumok, az országgyűlés és a többi állami intézmények legújabb adatait. Mint külön, új része szerepel a kompasznak a külföldi vezető pénzügyintézetek és magánbankházak ismertetése. Dacára e nagymérvű kibővítésnek, a kompasz ára a régi és megrendelhető a Pesti Tőzsde kiadóhivatalában, Budapest, IV., Városház ucca 6. Mind a négy kötet ára együtt 50 pengő. Az új kompaszban eszközölt szenzációs és praktikus bővítések és újítások biztosítják a Kallós-féle kompasz döntő sikerét és megmagyarázzák, hogy évről-évre miért népszerűbb ez a kompasz.

A zsidóság régi vágyát teljesíti a világhírű „Hutter József szappangyár Rt.“ mikor elhatározta, hogy oly szigoruan megbízható kóser „Hutter szarvas szappant“ hoz forgalomba, amely egyrészt a budapesti aut. orth. hitközség rabbinátusa felügyelete alatt készül, tehát vallásilag megbízható, másrészt mivel tiszta kókusz olajból a modern szappangyártás minden követelményeinek megfelelőleg készül, tehát ugy vallási — mint a kereskedelmi követelményeknek a legmesszebbmenőleg megfelel, Örömmel üdvözöljük a népszerű szappangyár elhatározását, mert reméljük, hogy az új kószerszappan már kitűnő minősége által is általános elterjedésnek fog mihamarább örvendeni.

A „SZOMBAT“ közigazdasága

Káldy Jenő személye került mostanában előtérbe azáltal, hogy a Steyr-művekkel kapcsolatban leépítésről beszélnek, valamint arról a helyzetről, hogy a *Bodenkredit*

összeomlása kényes helyzet elé állította a Steyr-műveket.

Erre nézve mértékadó helyről azt az értesülést nyertük, hogy a Steyr-művek új helyzete olyképpen alakult, hogy

egy még nagyobb és hatalmasabb pénzüintézet, a *Kreditanstalt* érdekkörébe került, amely kitűnően alimentálja a világhírű vállalatot.

Tehát rosszindulatú forrásból származnak a Steyr-művekkel kapcsolatban kolportált hírek, amely vállalatot Magyarországon *Káldy Jenő*, az ipari és gazdasági élet egyik igen súlyos és hatalmas energiájú jelensége reprezentálja, természetesen annyi tudással és körültekintéssel, amennyivel az egész autóipar és kereskedelem összességénél sem találkozunk.

Magyar mezőgazdasági hitelintézet. Ez az 1922-ben alakult pénzüintézet, bár rövid ideje áll fenn, rendkívül lelkiismeretes és szolid üzletvitele folytán ma már komoly hivatást teljesít és folytonos fejlődésről tesz tanuságot. Az intézet különösen mezőgazdasági és gyümölcskiskereskedelmi körökben igen népszerű hitelintézet, melynek vezetője *Nagy Béla* kormányfőtanácsos, kétségkívül kvalitásos és értékes pillére az intézetnek és egyszersmind a mezőgazdasági hiteléletnek.

Gschwind-féle szesz-, élesztő-, likőr- és rumgyár Rt. megtartott rendes évi közgyűlése az 1929. évre részvényenként 12 P osztalék kifizetését határozta el. A szelvények e hó 14-étől kezdve

kerültek beváltásra a részvénytársaság központi irodájában (IX. Ipar ucca 17.) és a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál.

A Magyar Vasuti Forgalmi Rt. közgyűlése elhatározta, hogy az 1929. évre szóló 33. számú szelvényei ez év március 10-től kezdve 3 P-vel váltassanak be. Ugyanekkor elhatározta a közgyűlés, hogy a részvények névértékét a tőketartalékból 20 P-ről 30 P-re emeli fel. A részvényfelülbélyegzés és az osztalékkifizetés a Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepénél, Budapest, V. Nádor ucca 4. szám történik.

A SVEA és a Magyar Élet. Megemlékeztünk arról a megállapodásról, amely a Magyar Élet és Járadékbiztosító, valamint a göttingi SVEA Biztosító Társaság közt létrejött. A megegyezés jelentőségére nézve s egyúttal a magyar intézet fejlődési vonalának emelkedését illetően meggyőző adatokkal szolgál a SVEA mérlege, amelyből láthatjuk, hogy a társaság összes vagyona 137 millió svéd korona s egyedül az életosztály díjbevétele több, mint 22 millió korona, míg a tiszta díjtartalékok meghaladták a 91 millió koronát, amelyhez még kártartalékok, díjvitel és nyereségtartalékok fejében mintegy 9 millió svéd korona járul. A SVEA múlt évi tiszta nyere-

sége 1,956.738 svéd korona volt. Oly tekintélyes összeg ez, mely az európai nagy konzernek között is feltétlen biztosságot és elsőséget jelent. A Magyar Élet idei közgyűlésén nyilvánosságra hozza a megállapodás egyéb bizalmas részleteit, amelyekből annyi már is kiszivárgott, hogy az intézet új vezérigazgatója gazdag és termékeny programmal lát hozzá az új kapcsolatok minél alaposabb kiaknázásához.

Lugos János, a Generáli Biztosító magyarországi telepének vezetője. Impozáns tudás és gigászi lelkesedés nyugözi le az embert, ha *Lugos János* tehetséges és kvalitásos munkáját szemléli. A magyar biztosításügy sorsának és követelményeinek precíz felismerése és megvalósítása szinte egyedülálló szakértelmét igazolják, ami az ilyen nagy horderejü dolgok irányítójánál nem minden esetben velejáró principium. *Lugos János* igazgató pözmentes tudása és koncentrált akarata igazán értékes bázisa biztosítási eszméink és ügyeink fejlődésének és jobb korszakba emelkedésének. — Bölcs és lehiggadt ember, akinek tehetsége mindig a csendes munka lázában nyilatkozik meg a leggyümölcsözőbben

és akinek nagy koncepcióju elméjében állandóan forrnak az egészséges, az egész gazdasági élet fejlődésére bázist jelentő biztosítási problémák megoldhatási lehetőségei. És gyönyörű, megkapó eszmék, amelyekkel *Lugos* működése és képességei gazdasági berendezkedésünket biztosításkulturpolitikai követelményeiben a megvalósulás teljes klátásaival biztatják.

Az Anker Általános Biztosító ez évben kielégítő eredményekkel működött a magyar piacon, amely a hozzáértő vezetés révén előnyösen ismerte meg az intézet korrekt és különösen megalapozott voltát. Az intézet szervezete és működése arra vall, hogy körültekintéssel és fürgeséggel irányítják, annyira lehetségesen, hogy a magyar intézetek bátran vehetnének példát az *Anker*-ről, valamint a sikereket és eredményeket felmutatni tudó *Waldner Róbert* vezérigazgatótól.

Wiener Bankverein magyarországi fióktelepe a magyar piacon immár két évtizede közbecsülésben és elismerésben működik és a külföldi intézetek között a legnagyobb népszerűséget vívta ki rendkívül értékes működésével nemcsak a magyar, hanem egész Európa gazdasági vilá-

KUFFLER É T T E R E M, 1902. ÓTA FENNÁLL.
ELISMERT *koser* כֶּסֶר *házikoszt.*

Menürendszer: délben, este. Vilmos cs. ut 39. (Hajós-u. sarok.)

ga részéről. Kitűnően és valóban szolidan vezetett intézet, amely a magyar gazdasági és ipari életben véghezvitt alkotásaival komoly részét vette ki a magyar magángazdaság szánálásából és amelynek működésében, valamint ügyvitelében valóban nemzetgazdasági érdekek szem előtt tartása nyilvánul meg. Az értékés hivatásu és súlyos pozícióban domináló pénzüintézetet *Fischl Ignác*, a bankigazgatói kar egyik tudásában és képességekben legnagyobb tehetségű egyénisége irányítja, akinek eddigi stílusos működése szorosán összeforrt a Wiener Bankverein mai megalapozottságával és sokra becsült üzletvitelének értékes megnyilvánulásaival.

Magyar-Cseh Iparbank Rt. igazgatósága megállapította a lefolyt üzletév mérlegét, mely megfelelő tartalékolások után 318.361.37 Pengő tiszta nyereséggel zárult. Az igazgatóság a március 26-ára összehívott közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a nyereségből a tavalyi osztaléknak megfelelően 233.333.50 P fizetessék ki a részvényeseknek; tartalékokra 50.000 P-t fordítsasson s a fennmaradó 35.027.87 P-t pedig új számlára vitessen elő.

Szerkesztésért és kiadásért

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE felel
Budapest, VI Izabella utca 66.

Neufeld Zoltán (Pannonia) nyomda
Budapest, VII., Rombach ucca 8. sz.

Nagyrabecsült
Hölgyeim és Uraim!

Kár minden percért,
mert sehol sem
találnak olcsóbb
á r a k a t

3 méter 140 cm. széles
férfiöltönyszövet sötét-
kék, fekete és divatsz-
nekben hozzá-
valóval együtt P **29.88**

Kitűnő minőségű sötétcsi-
kos nadrágszövet **8.80**
méterje P

KAPHATÓ:

Csak az udvarban

Cim:

**Olcsó Maradék vásár
és Textilraktár**

32. Király utca 32.

Postai rendeléseket 35 év óta
lelkismeretesen teljesítünk.